

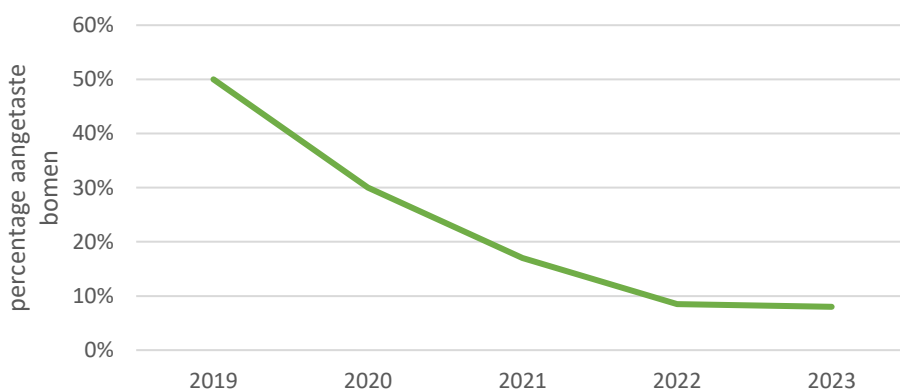


## De vlinders vliegen inmiddels uit

Opgesteld door W. Batenburg/ H. Kuppen  
Contact Info@terranostra.nu  
Datum 10 juli 2023  
Versie Nummer 4 - 2023

### Ontwikkeling afgelopen periode

De overlastperiode is langzaam op gang gekomen, eind mei zijn de eerste rupsen in L4 stadium ontwikkeld en werden de eerste nesten gezien. Dit is het moment geweest dat de preventieve behandelingen worden afgerond en de inspecties starten. Ook dit jaar zijn de nesten veelal klein en vaak per boom in lagere aantallen aanwezig. Dit verschilt wel per locatie, in noorden van Nederland is EPR nog vaak in grote aantallen aanwezig. Lokaal zijn hier zelfs door EPR kaalgevreten bomen waargenomen. Over het algemeen is de plaagdruk echter ten opzichte van vorig jaar licht gedaald en lijkt er een plateau bereikt. In maar 8% van de geïnspecteerde bomen is EPR aanwezig, ten opzichte van 8,5% in 2022 (figuur 1). Na twee topjaren in 2018 en 2019 werd de daling ingezet in 2020 toen nog 30% van de bomen aangetast was, in 2021 is dit naar 17% aantasting teruggelopen.



Figuur 1. Trend in percentage aangetaste bomen ten opzichte van de geïnspecteerde bomen.

De aanwezigheid van EPR steeds minder wordt, kan verklaard worden door de populatiedynamiek van dit insect. Deze bouwt zich altijd op naar een piek en daalt dan weer. In 2019 werd landelijk een piek bereikt maar momenteel is sprake van regionale verschillen. Hierdoor zal een piek lokaal op een ander moment, in een ander jaar, bereikt worden. Het aantal meldingen van overlast zal op de meeste locaties beperkt zijn en de komende tijd ook niet verder toenemen. De EPR-nesten zijn op dit moment overwegend dichtgetrokken met spinsel, wat de verspreiding van brandharen beperkt. Sinds 18 juni is de popfase al waargenomen.



26-6: Volledig gesloten nest waarin de rupsen in metamorfose gaan: van rups, via de popfase naar de vlinderfase.

### Verdere EPR-ontwikkeling en monitoring met feromoonvallen

De komende tijd zal de rups zich verder ontwikkelen naar het popstadium en uiteindelijk de nachtvlinder. De nachtvlinder van de eikenprocessierups heeft een duidelijke voorkeur voor droge en warme zomeravonden, het is dus afhankelijk van het weer wanneer de vlinder werkelijk uitvliegt. De meeste eikenprocessievlindervluchten vinden normaal gesproken in de eerste twee weken van augustus plaats.

De allereerste eikenprocessievlinders zijn op 9 juli waargenomen de vlindervluchten zullen nog wat langer op zich laten wachten. Hiermee gaan ook de feromoonvalonderzoeken van start. Op dit moment worden de laatste feromoonvallen over heel Nederland geïnstalleerd. Met de feromoonvallen wordt een belangrijk netwerk in stand gehouden waarmee het aantastingsniveau per gebied concreet inzichtelijk gemaakt kan worden. Door de jarenlange historie die is opgebouwd gebruiken we deze informatie om beheeradviezen op te stellen voor het opvolgende jaar. De feromoonvallen zullen drie keer geleeagd worden, waarbij eind september alle gegevens verzameld zullen zijn.

### Onderzoek naar paring-verstoring van EPR

Op 10 juli start de toepassing van het vervolgonderzoek naar paringverstoring van EPR. Dit onderzoek is een samenwerking tussen Hellingman Onderzoek & Advies, BioInnovate, de Zweedse Landbouw Universiteit en Terra Nostra. Door middel van feromoonverwarring worden de mannetjesvlinders verstoord waardoor paring met vrouwtjes wordt bemoeilijkt. Hierdoor vindt minder paring plaats en zullen er minder eipakketten afgezet worden. Uiteindelijk zal er dan een daling in het aantal eikenprocessierupsen zijn in het jaar erop.



Vorig jaar is een nieuwe toepassingsmethode getest, de Pherolauncher, die de paintball techniek gebruikt om de verwarring feromonen in de bomen aan te brengen. Dit jaar testen we de dosis van het verwarring feromoon en kijken we naar het effect van locatie van de eiken. Ook worden dit jaar de eiken geïnspecteerd die vorig jaar zijn behandeld. De resultaten van het eerste onderzoek worden in het najaar bekend gemaakt. Rond deze tijd zijn ook de eerste resultaten bekend van het feromoonvalonderzoek van het onderzoek dat dit jaar is gestart.

Terra Nostra zorgt voor de uitvoering van de inspecties, feromoonvalonderzoek en de toepassing van de verwarringsferomonen in de bomen. In dit onderzoek doen vier provincies mee, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Utrecht en 22 gemeenten, Ooststellingwerf, Emmen, Coevorden, Hengelo, Deventer, Apeldoorn, Arnhem, Utrecht, Rotterdam, Almere, Den Haag, Amsterdam, Weststellingwerf, Fryske Marren, Leeuwarden, Staphorst, Ommen, Hardenberg, Ede, Bergeijk, Rheden en Genneep. Kijk op onze website voor meer informatie over dit onderzoek.

### Beheermaatregelen

Het popstadium is de volgende fase van de eikenprocessierups, gevolgd door het uitvliegen van de vlinders, de paring en het afzetten van de eipakketten. Dit betekent dat alle nesten die nog in de bomen aanwezig zijn voor verspreiding van vlinders kunnen zorgen, waarvandaan ei-afzet zal plaatsvinden. We raden aan de nesten nog steeds te verwijderen op die locaties waar de nesten voor mens en dier voor overlast kunnen zorgen, de brandharen binnen deze nesten zijn immers jaren actief. Het verwijderen van de nesten voordat de vlinders uitvliegen zal het meest effectief zijn om de plaagdruk in het volgende jaar te verlagen.

Nesten die in bomen hangen die het komende jaar gesnoeid moeten worden, kunnen het beste verwijderd worden om overlast bij boomverzorgers te voorkomen, dit wordt geadviseerd onafhankelijk van het risico op deze locatie. Wanneer meer dan 10% van een te snoeien beplanting één of meer nesten heeft is het een arbeidsrisico waaraan medewerkers niet blootgesteld zouden mogen worden. Op locaties waar nesten niet voor overlast kunnen zorgen is te pleiten om deze te laten hangen en om hiermee natuurlijke vijanden te stimuleren. Veel van deze insecten gebruiken de nesten voor hun eigen ontwikkeling zoals sluipvliegen en sluipwespen.

### Stel uw aantastinggegevens beschikbaar

In opdracht van Kennisplatform Processierups hebben we een landelijk registratiesysteem online gezet waarin aantastinggegevens kunnen worden ingevoerd. Wij willen iedereen oproepen zoveel mogelijk aantastinggegevens via deze [link](#) in te voeren zodat de plaagdruk-kaart zo actueel mogelijk is. Via Nature Today zal een analyse van de gegevens worden gepubliceerd door Kenniscentrum Eikenprocessierups.

### Opvolgende te verwachten nieuwsbrief

Nadat alle inspectie en feromoonval-gegevens binnen zijn zullen deze geanalyseerd worden, zodra we een overzicht van de trends en een verwachting voor het komende jaar hebben zullen we deze in de loop van oktober/november met onze laatste nieuwsbrief communiceren.

### Heeft u, naar aanleiding van deze nieuwsbrief, nog vragen of opmerkingen?

U kunt contact opnemen met Henry Kuppen op telefoonnummer 0184 – 69 89 93 of per e-mail [info@terranostra.nu](mailto:info@terranostra.nu).